నీరు పల్లమెరుగు

"అదండీ సంగతి!" అన్నాడు జాయింట్ సెక్రటరీ.

"ఏమి సంగతోనయ్యా.... రేప్పొద్దున్న ఏ పార్లమెంటుమెంబరో, పబ్లిక్ అకవుంట్స్ కమిటీ మెంబరో పట్టుకుని ఝూడించి పారేస్తాడు. ఏవిటీ దుబారా ఖర్చు – అంటూ.....16 లక్షలని అంచనా వేసి మొదలెట్టిన ఈ భవన నిర్మాణం అంతా ముగిసేసరికి 42 లక్షలయిందనడం కాస్త ఎబ్బెట్టుగానే వుందిస్మీ–" అన్నాడు సెక్రటరీ.

" అయ్యా! మీరు దీని గురించి హేమీ విచారపడకండి. అదేదో నాగార్జునసాగరని ఆంధ్రలో కడుతున్నారే దాని సంగతి చూడండి. ఏ 79 కోట్లో అవుతుందని మొదలెట్టారా, తీరాచేస్తే సగంపని కూడా పూర్తికాలేదు. కాని ఖర్చు మాత్రం వందకోట్లు అయిపోయింది. దానితో పోలిస్తే మన భవనం ఎంతో మేలు కాదుటండి–" అన్నాడు జాయింట్ సెక్రటరీ.

"అవుననుకో –" అని నసుగుతున్న సెక్రటరీకి మరికాస్త ధైర్యం నూరిపోయసాగాడు జాసెక్.

"ధరల పెరుగుదల – డివాల్యుయేషను – పనివాళ్ళ సమ్మె – ఇట్లా ఎన్ని బలాతి బలమైన కారణాలు లేవండీ ఈ ఖర్చు పెరగడానికి ..... 'క్వెరీ' అంటూ వస్తే డబుల్ స్ట్రాంగ్ నోట్ ప్రిపేర్ చేయించిస్తానుగా..."

జాసెక్ తెలివితేటలు చూసి కాస్సేపు సంతోషపడి ఆతర్వాత భయపడనారంభించాడు సెక్.

"వీటన్నిటికన్న ముఖ్యమైన కారణం వోటుందండోయ్....." అని జాసెక్, కుర్చీ లోంచి లేచి వెళ్ళి – గది తలుపు గడియ గట్టిగా వేసివచ్చి, కూర్చుని రహస్యంగా చెప్పాడు. "ఈ భవనం తాలూకు కంట్రాక్టు ఎవరిదనుకున్నారూ.... మన మంత్రిగారి, అల్లుడిదండీ బాబూ! సాక్షాత్తూ శ్రీవారి జామాతది! ఇహ మనకు బెంగెందుకు చెప్పండి. ఇంతటి తరుఫాసు మనచేత వుంది కనుకనే పన్లోపని మీ ఇంటి ఫస్ట్ ఫ్లోర్

కానిచ్చెయండీ – అని నేను మనవి జేశా.... మరి మీరేమో వినరైతిరీ...."

అయ్యబాబోయ్, ఈ జాసెక్‌గాడు దేవాంతకుడు. – వీడు ఇక్కడే గనుక క్రొన్నాళ్ళుంటే నాకే ఎసరు పెట్టేయగలడు.... వీడినింకో శాఖకు వేయించేయడం చాల అవసరం– మోస్ట్ ఇమ్మిడియట్ – అని లోలోపల తీర్మానించుకున్న సెక్, బయటికి మాత్రం తలవూపి, చిరునవ్వు నవ్వి, ఫైలు మీద సంతకం పెట్టేశాడు.

– అక్కడితో, పదకొండేళ్ళ కిందనుండి, అనగా 'కిరణ్ భవన్' నిర్మాణ ప్రతిపాదన మొదలయినప్పటినుండి సదరు ఏడంతస్తుల భవనం పూర్తయి, దానిలోకి కుళాయిలు, దీపాలు వచ్చేదాక – జరుగుతూ, పెరుగుతూ వచ్చిన ఇరవైయారు వాల్యూముల ఫైలు – ముగిసింది.

తర్వాతి దశ ప్రారంభమయింది.

ఏమిటా దశ?

ఉత్సవాల దశ!

ప్రభుత్వ భవనం దేనికయినా ఒక ఉత్సవం కావాలి. ప్రారంభోత్సవం. ఆవిష్కరణ మహోత్సవం కావాలి. ఆ ఉత్సవానికి అధిష్టాన దైవంగా ఒక అమాత్యులను పిలవ్వాలి. వారు ప్రసంగం ఇవ్వాలి. మీటనొక్కాలి. లేదా రిబ్బను కత్తిరించాలి. అప్పటికికాని ఆ భవనం బతుకు మొదలవదు.

నిజానికి గుమాస్తాలూ, ఫైళ్ళూ, సిరాబుడ్లూ కిరణ్ భవనంలో కాపురం మొదలెట్టిన నెలరోజుల తర్వాత, సెక్, జాసెక్ లిద్దరూ కుస్తీలుపట్టి – పందిళ్ళు వేయించి, ఆర్క్ దీపాలు వేయించి, పూల మొక్కలు అద్దెకు తెప్పించి, తివాసీలు పరచి, సోఫాలు వేయించి, పత్రికలవారిని పిలిపించి, ఫోటోలు ఏర్పాటుచేయించి, అల్పాహారవిందు కావించి– నిష్ఠానియమమూ తప్పకుండా ఉత్సవం కావించారు.

ఉత్సవ విగ్రహం గారు– అదే మంత్రిగారు అనర్గళంగా, అజేయంగా, అయోమయంగా – మాట్లాడేస్తున్నారు.

"ఈనాడే గనుక వాల్మీకి మహాముని బతికివుంటే ప్రియతమమైన మన భారత వర్షపు ప్రగతిని చూచి ఎంత గొప్పకావ్యం రాసేవాడో....." అని ఆలోచిస్తూ ఒక నిముషం–

"నా చిన్నప్పుడు మా కోనేరిపాలెంలో ఏం జరిగిందంటే– " ఆత్మకథ చెబుతూ మరో నిముషం–

"మన సరిహద్దులో పొంచి వున్నారు. వేచి వున్నారు. కాచుకొని వున్నారు. నక్కి వున్నారు. వున్నారు. వున్నారు. ..... ఎవ్వరు?? మన శత్రువులు–" అని హెచ్చరిస్తూ మరో నిముషం. ...

"కనుక, ఈ క్లిష్ట పరిస్థితులలో మీరు, మీ జీతం వంద రూపాయలయినాసరే, ఏదో కొంత పొదుపు చేయాలి. ఆ పొదుపే మన దేశానికి మదుపు" అని ఉద్బోధిస్తూ, అంతకుముందారగించిన జాంగరీలను ప్రేమిస్తూ మరు నిముషం–

ఈ విధంగా మంత్రిగారు నూట రెండవ నిముషం ఉపన్యాసాన్ని పేల్చేస్తుండగా, అక్కడకు చేరివున్న రెండువందల చిల్లరమంది శ్రోతల వదనాకాశాలలో

మాత్రమేగాక, దేవుడు మననెత్తిమీద పెట్టిన ఒరిజినల్ ఆకాశంమీద కూడా కారు మేఘాలావరించాయి.

సెక్ జాసెక్ వైపు చూశాడు.

జాసెక్ చూపులతోనే- "మన్దేముందండీ.... ప్రస్తుతం మంత్రి రూపంలో వున్న భగవంతుడి చేతి కీలుబొమ్మలం.... నిమిత్తమాత్రులం..... "అని చెప్పాడు.

విలేకరులు వెళ్ళిపోయి వాళ్ళ పత్రికలకు రిపోర్టు నిచ్చివేయడం కూడా ఐపోయింది.

శ్రోతలూ "బయటకుదారి" వైపు జారుకో సాగారు.

వాన చినుకులూ పడసాగాయి.

వో ఇరవై నిముషాల తర్వాత, షామియానా తప్పతడిసి, వో సందుగుండా వాననీరు కారి, మంత్రిగారి తెల్లటి షెర్వానీ మీద చల్లగా నల్లగా పడింది.

ప్రసంగ ప్రవాహం ఓ క్షణం ఆగింది.

ప్రక్కకు తిరిగి ఆయన సెక్‌తో-"వర్షం పడుతూందేమిటి?" అన్నారు.

సెక్ హడావిడిగా లేచి, చేతులు కట్టుకుని, అతి వినయముగా "అవున్సార్....వర్షమే సార్..... పడుతూంది" అని మనవి చేశాడు - ఆపాడు వర్షానికి ఏమీ భయభక్తులు లేకుండా వున్నందుకు తానెంతో చింతిస్తున్న ధోరణిలో.

దాంతో మంత్రిగారు "మన కావ్యాలలో వర్షం" అన్న విషయం మీద సోదాహరణంగా ప్రసంగం ఎత్తుకున్నారు. ఈ పాటికింకా వుండిన అరవై ఇద్దరు శ్రోతలలో నికరంగా అర్గురు మిగిలారు. ఆ మహాసభలో..... ఆ అర్గురిలో ముగ్గురు సెక్కూ, జాసెక్కూ మరియు మంత్రిగారూ!

సరే ఎలాగయితేనే, కిరణ్ భవనం, ఆ శనివారం సాయంకాలం ఏడున్నర గంటలప్పుడు జడివానలో మంత్రిగారి ఆశీస్సులతో అవిష్కరింపబడింది.

ఆరాత్రి సెక్ - ఇంకా జాసెక్ గాడిని వదిలించుకోవడం ఒక్కటే బాకీ..... అన్న తలపుమినహాయిస్తే హాయిగా అదమరిచి నిద్రపోయాడు. అవివాహితుడైన జాసెక్కూ జామ్మన నిద్రాదేవి బిగికౌగిలిలోకి వెళ్ళిపోయాడు......

కాని ఆ సాయంకాలం మంత్రిగారు ప్రసంగాన్ని కురుస్తుండగా మొదలయిన వర్షం మాత్రం నిద్రకాదుకదా కునుకయినా లేకుండా కురువసాగింది.

శనివారం రాత్రెల్లా కురిసి, అదివారం పగలెల్లా కురిసీ, కురిసి, ఆదివారం రాత్రిలోకి కూడా తన తడితడి అడుగులతో నడచి వెళ్ళడానికి నిర్ణయించింది వర్షం.

ఆ ఆదివారంమంతా, సెక్, జాసెక్, అదిగా గల నాగరికులు ఎవరిళ్ళల్లో వాళ్ళుగా, ఏదో విధంగా పొడిపొడిగా కాలక్షేపం చేశారు.

అదివారం రాత్రి...... అర్ధరాత్రి గడిచాక..... సెక్ గారింట టెలిఫోన్..... మహాసభలో మంత్రిగారి వలె, అదేపనిగా అరవసాగింది.

సెక్‌గారి భార్య ఫోన్ అందుకుంది.

అవతల జాసెక్ ఉన్నాడు. 'నీ మొగుణ్ణి లేపమ్మా తల్లీ' అని బతిమాలుతున్నాడు.

ఏ అరవైమంది సభ్యులో ఉన్నపళంగా అవతలి పార్టీలోకి వెళ్ళి పోయారేమో,

తత్ఫలితంగా ప్రభుత్వంకాస్తా పడిపోయిందేమో అనుకుంది 1967 లో ఈ దేశంలో జీవించివున్న ఆ ఇల్లాలు.

వెంటనే నాథుడిని లేపింది.

మొదట నిద్రమత్తులో 'లో......లో......' అంటున్న సెక్రటరీ మరునిముషం కళ్ళుతెరచి, నోరింకా తెరచి– "హేవిటీ!?!" అన్నాడు.

ఆయన గొంతులోని ఆందోళనను విన్న ఇల్లాలు – ఇదేదో కేవలం పార్టీల ఫిరాయింపు కాదు.... సైనికుల తిరుగుబాటే– అనుకుంది. గబగబ వణికిపోయింది.

"అయ్యా! మన కిరణ్ భవనంలో బేస్‌మెంట్, గర్భగృహం వుంది చూశారూ! అది పూర్తిగా నీళ్ళతో నిండిపోయిందట, ఫైళ్ళూ, కుర్చీలూ తేలుతున్నాయట....." అన్నది జాసెక్ చెప్పిన దాని సారాంశం. సెక్‌కు బుర్ర బద్దలయినంత పనయింది.

"ఒక వైపు కొంపంటుకు పోతుంటే.... ఐయామ్ సారీ.... కొంప మునిగి పోతుంటే..... తాఫీగా ఫోన్ దగ్గర కూచుని మాట్లాడుతావేమిటయ్యా.....తక్షణమే అచ్చోటికి లంఘించి, స్టడిచేసి, రిపోర్టు తయారు చెయ్యక......" అని కోప్పడిన సెక్రటరీ ఐ.సి.ఎస్.గారు – 'ఛూత్తేరి.... ఈ ఐ.ఏ.ఎస్. గాళ్లెప్పుడూ ఇంతే" అని విసుక్కున్నాడు.

జాసెక్ ఇంకా పూర్తిగా ప్రభుత్వోద్యోగి అయిపోలేదు. కనుక కొంత మామూలు జ్ఞానం అతడిలో మిగిలివుంది. అందుకనే– "రిపోర్టు సరే తయారు చేస్తాననుకోండి. ఇపుడా నీళ్ళను అక్కడనుండి తీయాలి – అది మన మొదటి కర్తవ్య మనుకుంటానండి" అన్నాడు.

"వాటెవరిటీస్... నువ్వు తక్షణం కారుతీసుకుని ఇక్కడికి రావోయ్. నేనీలోగా చీఫ్ ఇంజనీర్‌ని పిలుస్తాను. ముగ్గురం కలిసి వెళ్దాము" అని సెక్ ఫోన్ పెట్టేసి, ఓ కప్పు తేనీరు సేవించి, బట్టలు మార్చుకుని, టై, గట్రా బిగించి సిద్ధమయ్యే సరికి చీఫ్ ఇంజనీరూ జాసెక్కూ వచ్చారు.

ముగ్గురు కలిసి కారులో బయలుదేరారు. కిరణ్ భవనానికి నలభై గజాల దూరాన కారాపారు.

ఇరవై అడుగుల దూరాన రెండడుగుల లోతు నీటిలో రోడ్డు మీద నిలబడి చూశారు.

కిరణ్ భవన్ – సముద్రం మధ్య వోడలా వుంది.

పరీక్షిత్తు మహారాజు కట్టించుకున్న ఒంటి స్తంభం మేడలా వుంది.

వానదేవుడు ఆడుకుంటున్న కాగితం పడవలా వుంది.

జాగ్రఫీలో చెప్పే 'ద్వీపము'న కో చక్కని ఉదాహరణలా వుంది.

సెక్ పైకి చూశాడు. వర్షం ఆగినట్లనిపించింది. నక్షత్రాలు బయట పడడానికి సిగ్గు పడుతున్నట్లున్నాయి.

"ఎంత, రెండడుగులు నీరుందేమో"– అన్న అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చాడు సెక్.

"కాదండి..... ఈ రోడ్డు మీదే రెండడగులుంది కనుక అక్కడ కనీసం పదహారడుగులయినా వుండాలి." అన్నాడు జాసెక్.

"ఎందుకనీ?" అని అడిగాడు సెక్.

"బేస్‌మెంటు వుందికదండీ.... అందుమూలాన్ని"

అవును బేస్‌మెంటుంది. ఆ ఏడంతస్థుల కిరణ భవన్‌ల కింది అంతస్తుకు కిందుగా నేల మట్టానికి దిగువగా ఒక భూగర్భగృహం లాటిది ఉంది. రికార్డుకని, స్టోర్‌కని, ఫర్నిచర్‌కని, అది వుంది.

ఇంజనీర్ మొదట వేసిన ప్లాన్‌లో అది లేదు. కాని మరో లక్ష రూపాయలతో బోలెడంత చోటు కలిసి వస్తుంది. అన్న మంత్రిగారి సలహా మేరకు ఆ భూగర్భ గృహం నిర్మించబడింది. దానిలోకి మొన్న శనివారంనుండి తిన్నగా వాననీళ్ళు మాత్రమే కాక రోడ్డు మీదినీళ్ళుకూడా ప్రవహించ సాగాయి. మరి నీరు పల్ల మెరుగును కదా! భౌతిక శాస్త్రంలోని సూత్రం మేరకు రోడ్డు మీది నీటి మట్టమూ కిరణ్ భవన్ ఆవరణలోని నీటి మట్టమూ ఒక్కటయ్యేదాక నీరు ప్రవహించి, ప్రవహించి ఆ భూగర్భ గృహాన్ని అదృశ్యం కావించింది. అక్కడి ఫైళ్ళని నాన్చివేసి తేల్చి వేసింది.

ఇంతసేపూ వూర్కున్న చీఫ్ ఇంజనీర్–

"మీరెన్ని అన్నా అనండి సెక్రటరీగారూ! ఇన్ని అడుగుల నీటితో ముప్పై ఆరుగంటలు వానుతూ కూడా పడిపోకుండా నిల్చుంది, ఈ భవనం అంటే మన ఇంజనీర్ల ప్రతిభ ఎటువంటిదో ఆలోచించండి!" అని గర్వంగా పలికాడు.

సెక్ అయన్ని ఉరిమి చూశాడు.

"మొట్టమొదట నీళ్ళు –ఇదుగో ఈ నీళ్ళు ఇట్లా లోపలికి వచ్చేయడానికి కారణం ఏమిటో సెలవియ్యండి –" నిలవ్వేశాడు చీఫ్‌ని.

"దానికి పెద్ద ప్రశ్న కూడా ఎందుకండి.... వాన.....మళ్ళై...రెయ్న్....బ్రిష్టీ...బారిష్.... అదీ కారణం."

"అదికాదయ్యా స్వామి! మళ్ళై కురిస్తే కురవనీ గానీ ఊళ్ళోనీళ్ళంతా కలిసి ఈ భవనంలోకి రావడం ఏమిటీ అంటా? ఇదేం ఆఫీసా లేపోతే రిజర్వాయరా?" అని దబాయించి మరీ అడిగాడు సెక్.

భుజా లెగరవేశాడు చీఫ్ ఇంజనీరు. ఆ పైన చెప్పసాగాడు – "మహానుభావా! ఆ విషయం నన్నడక్కండి. ఈ భవనం తాలూకు పునాదినే నేలమట్టంనుండి ఆరడుగుల ఎత్తుకు లేపాలి అని నేను సూచించానుప్లానులో. అందుకు విరుద్ధంగా పధ్నాలుగు అడుగుల లోతున ఈ భూగర్భం కావాలని మంత్రిగారన్నారు. వీలులేదయ్యా 'ముడియాదు' 'ఇంపాజిబుల్' అని గట్టిగా చెప్పాను. ఫైలు మీద రాసిచ్చాను కూడా. అయినా వినిపించుకోక ఈ పాతాళ గృహం కట్టుకున్నారు. కనుక ఇది రిజర్వాయరా, బే ఆఫ్ బెంగాలా అని మీ రడగవలసింది నన్ను కాదు, గౌరవనీయులైన మంత్రిగారిని..." అన్నాడు.

"ఇంకో రెండు రోజుల్లో రిటైరు కాబోతున్నాడు.... వీడికేం ఎన్నన్నా చెబుతాడు. భయం భీతీ లేకుండా" అనుకున్నాడు సెక్.

చివరకు అందరూ కలిసి మంత్రిగారిని సమీపించారు.

తెల్లవారింది.

శ్రీవారు ఖుద్దున వచ్చి పరీక్షించారు

నీటి మధ్య నిలబడివున్న కిరణ్ భవనాన్ని చూసి ఆయన కళాహృదయ ముప్పొంగి పోయింది.

"ఎంత అద్భుత దృశ్యం!" అన్నారాయన.

సెక్‌కి అంత తడిలోనూ ఒళ్ళు రవరవ మండింది. అయినా ఏం చెప్పగలడు. అవతల పలికింది మంత్రిగారాయె.

కనుక చేతనయినంత భయ భక్తులతో -

"చాల నీళ్ళే వెళ్ళిపోయాయండీ భవనంలోకి. ఇప్పుడు వాటిని బయటకు తీయించాలి" అని మనవి చేశారు.

నెత్తి మీద సుత్తితో కొట్టినట్లు మేలుకున్నారు మంత్రి...."అ.... అరెరె.....అవు నయ్యోయ్ ఇలా నీళ్లు వచ్చేయడం ఏమిటీ - త్వరగా తీయించేయి వాటిని..... కావలసినన్ని బాల్చీలూ అవీ తెప్పించండి." అని అమూల్యమైన సలహాని పారేశారు. దాని నెవరూ ఏరుకోలేదు.

"కాని సార్. నీళ్లను బాల్చీలతో తోడిన తర్వాత ఎక్కడపోయాలిసార్? అన్ని పక్కలా నీళ్లున్నాయికదా కనుక ఎక్కడ పోసినా అవి పల్లాన్ని వెతుక్కుంటూ ఆ గర్భగృహంలోకి వస్తాయి." అని చెప్పాడు చీఫ్ ఇంజనీరు. తమ అపూర్వ ప్రతిభ ఎదుర్కోలేని జటిల సమస్యను ప్రతిపాదించిన ఆ అనాగరికపు మనిషి మీద మంత్రిగారికి బలే చెడ్డచిరాకు కలిగింది. విసవిసా నడవసాగారు. అరఫర్లాంగు కవతల నీళ్లు ఎక్కువ లేనిచోట నిలుచునివున్న తమ కార్లోకి ఎక్కి కూచుని- సెక్‌ను చూచి,

"ఈ సమస్యా పరిష్కారానికి త్రిసభ్య సంఘాన్ని వేస్తున్నాను. దానికి అధ్యక్షులు మీరు. మిగతా ఇద్దరు సభ్యుల్ని మీరు వేసుకోండి. మాకు మాత్రం పదింటి లోపుగా ఒక చిన్న నోట్ పంపితే సభ్యుల ఎదుట వుంచుతాను." అని వెళ్లిపోయారు.

.....ఫైలు లేని ప్రభుత్వోద్యోగి - రెక్కలు లేని పక్షి - వొత్తి లేని దీపం - ప్రాణంలేని దేహం.

కనుక-

"ఆమూసేసిన ఫైలులో ఇరవై యేడోవాల్యూము తెరవాలి...." అన్నాడు - మంత్రిగారు చెప్పిన మేరకు చర్యలు తీసుకోదలచిన సెక్.

"ఆ ఫైలుయొక్క ఇరవైయ్యారు వాల్యూములూ ఆ బేస్‌మెంటులో వున్నాయి కదండీ" అన్నాడు జాసెక్.

ఏదో ఫెళ ఫెళ మన్నట్లు విన్పించింది.

"అయ్యాబాబోయ్ ఫైలే లేకపోతే నేనేమి చేతురా దేవుడా" అని శోకించసాగిన సెక్‌కు చీఫ్ ఇంజనీరు ఎందుకు పరుగెత్తుతున్నాడో అర్థం కాలేదు.

ఈ జోక్‌నంతా చూసి కిరణ్ భవన్ పొట్టచెక్కలయ్యేటట్లు నవ్వ సాగింది.

(ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రిక, సెప్టెంబర్ '68)